

EDITORIAL

Papagbatunon hi Duterte ha mga madugo nga krimen ha katawhan

Iginkalipay han pira kayukot nga pamilya han mga biktima han buwa nga “gerra kontra-druga” an bag-o pa la nga desisyon han prosekyutor (abogado nga nagsasalawad hin kaso) han International Criminal Court (ICC) nga igpapadayon hini an pag-imbestiga kan Rodrigo Duterte ha mga “krimen kontra ha katawhan” kasumpay han yukut-yukot nga kasos han panmatay han mga pulis tikang 2016 tubtub 2019.

Grabe nga bangungot ni Duterte an masentensyahan hiya han ICC nga mayda sala ngan mapriso. Sanglit, kun ano an karayhak han mga biktima ha pitad han ICC nga igpapadayon an kasos kontra kan Duterte, sugad naman an iya kanganas. Ginsukna ini han Malacañang ngan nagsering nga diri gud ini makikigbuligay ha ginhihimo nga imbestigasyon ha pira kayukot nga kasos han pagpatay han pulis tikang 2016.

An pagdalagan han kasos ha ICC ginkokonsidera han mga biktima komo usa nga pasulong nga pitad ha gin-uungara nira nga katadungan ngan pagpabaton kan Duterte ha sistematiko nga pag-atake ngan hiluagan nga panmatay ha mga sibilyan ha ilarum han iya tiraniya. Iginkokonsidera liwat ini han mga

demokratiko nga pwersa nga kaparte han pagsukot ha waray-wantas nga pagtamak ha mga tawhanon nga katungod ha ginhihimo nga gerra nga pagpuypoy ha katawhan Pilipino ngan gerra kontra ha katawhan Moro.

Labot ha pag-anunsyo nga igpapadayon an kasos ha ICC, iginkarayhak liwat han mga demokratiko nga pwersa an ginsalawad han pira nga kongresista ha US nga Philippine Human Rights Act. Ini an ginproponeera nga balaud nga nagpapaundang ha gubyerno nga US nga maghatag hin ayuda militar ha rehimene Duterte tungod ha samwak nga pagtalapas ha mga tawhanon nga katungod.

Angay la nga iduso an kasos kontra kan Duterte ha ICC ngan papagbatunon hiya ha magkalain-lain

nga pamaagi. An waray-wantas nga panmatay ha tahub han “gerra kontra-druga” an pundasyon han gintindog niya nga tiraniya kun diin ginduduso niya an pulis ngan mga sundalo ha tinagdamo nga pagpatay hin waray kahadlok o baratunon. Gin-gamit niya an iya peke nga “narcolist” agud pagawson nga dabi ha druga an iya mga karibal (sugad kan Sen. Leila de Lima) ngan paluhuron, gipiton o patayon hira.

Ha naglabay nga lima katuig, nagin ordinaryo na ha kada adlaw an buwa nga rason han mga pulis nga “umato” an mga biktima han panmatay ha mga operasyon nga “tokhang” han Philippine National Police (PNP) nga kaagsuban ginhihimo ha katutnga han gab-i o kaagahan. Ha haros ngatanan nga kasos, an hinimu-himo nga istorya han mga pulis ginpanhimuwa han mga kaurupdan ngan testigos nga nagpamatuo ngan mga biktima waray kaluoy nga ginpatay ha mga operasyon nga likidasyon. Yukuyukot liwat an kasos han mga pagpa-

tay nga ginhimo han mga “death squad” nga gintutuuran nga katin ngan ginpopondohan mismo ni Duterte ngan han mga upisyal han pulis ngan militar.

Ginpagawas nga “gerra kontra-druga” kundi an tinuod, gerra agud paluhuron an mga lokal nga sindikato ha druga ngan obligaron hira nga maghatag hin kwarta kabalyo han “proteksyon” ngan kumuha han suplay tikang ha mga kakunsabo ni Duterte nga sindikato ha China. Ginkatinan ni Duterte an pag-ismagol han shabu ngan iba pa nga kontrabando pinaagi han pagpailarum han Bureau of Customs ha kontrol han militar.

Kun gin-gamit ni Duterte an “narcolist” ha “gerra kontra-druga,” gin-gamit naman niya an “red-tagging” agud pagawson nga “dabi ha armado nga kagiusan” an mga aktibista ngan tagan-rason an armado nga pagpuypoy ha ira. Estilo nga “tokhang” nga likidasyon o ekstrahudisyal nga panmatay an gin-gamit han pulis ngan mga sundalo ha mga “joint operation” kontra ha mga sibilyan tikang hadton 2018.

Sugad hini an ginhimo ha Negros, Panay, Southern Tagalog, Bicol ngan iba pa nga lugar kun diin butaray nga gintarget han tinagdamo nga panmatay han mga pulis an mga kilalado nga lider-masa ngan mga aktibista. Ha bug-os nga nasud, gin-gagamit han PNP ngan Armed Forces of the Philippines (AFP) an estilo nga “tokhang” agud pagawson nga “umato” an mga gin-papatay nga lider ha komunidad, aktibista ngan mga kaapi han mga organisasyon masa ngan ginsalaw-dan kuno han mandamyento de arresto. Kalakip liwat hini an paggamit han mga “death squad” agud paua-usa nga patayon an mga aktibista, tag-undong han tawhanon nga katungod, abogado, mga testigos ngan iba pa nga kritiko han rehimen ngan han AFP ngan PNP.

Kahuman han lima katuig, waray-wantas pa gihapon an mga operasyon nga pagpatay ha mando ni Duterte. Lauman nga dugang pa ini nga magrabe samtang tikaapiki an eleksyon 2022 kun diin tatargeton ni Duterte ngan han iya mga alipures an ira mga kakontra o karibal nga pulitiko, sugad han operasyon

nga pagpatay han PNP ha meyor han Calbayog City (usa nga lider han Liberal Party ha Eastern Visayas) ha tahub han operasyon nga “kontra-insurhensiya.” Mayda liwat impormasyon kababin ha plano tub-tub ha pamunuan han AFP ngan PNP nga maglansar hin mga “false flag” nga operasyon o mga operasyon nga pagpatay nga ig-aakusar ha Bagong Hukbong Bayan. Poyde liwat utro nga himuong an mga operasyon han tinagdamo nga pagpatay o pangaresto ha mga aktibista ha desperasyon nga paralisahan an ligal nga demokratiko nga kagiisan.

An lima katuig han rehimen ni Duterte, lima katuig han terorismo ha porma han kampanya han hilangan nga panmatay ngan pagtamak ha mga tawhanon nga katungod ha tahub han “gerra kontra-druga” ngan mahugaw nga gerra kontra ha katawhan. Tungod hini, sobra kau-pay an uhaw han katawhan Pilipino para ha katadungan ngan ha pagpabaton kan Duterte ha direkta niya nga papel ha kampanya nga panmatay, sugad liwat ha grabe nga kurapsyon, pagtraydor ha independensya han nasud ngan iba pa nga krimen kontra ha katawhan.

An grabe nga kahadlok nga mapagpabaton ha iya mga krimen kahuman han iya termino como presidente an usa ha pinakadako nga rason kun kay ano naawil gud hi Duterte ha poder. Karuyag niya nga mamatay nga nakalingkod ha poder ngan diri nakakadena ha bartolina. Sanglit, nalilibang hiya yana ngan an iya mga kakunsabo ha magkalin-lain nga larang agud padayon nga makatinan an poder, direkta man o pinaagi han iya anak o alipures.

Kinahanglan padayon nga buguson an pagkakaurusa han katawhan Pilipino agud paaningalon an guliat nga papagbatunon, lanaton, bistahan ngan sirutan hi Duterte ha iya pinakadagko nga krimen kontra ha katawhan. Kinahanglan pursigido nga ipasulong an mga pakibisog agud pakyason an larang niya ngan magpabilin ha poder agud makalikay ha baratunon ngan ha pagtapos ha dagmit nga panahon ha madugo ngapaghahadi han iya tiraniya. AB

ANG Bayan

Bolyum LII Ihap 12 | Hunyo 21, 2021

Igin-gagawas an Ang Bayan ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles ngan Espanyol.

Nakarawat an Ang Bayan han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa ngan magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.

 @prwc_info

 fb.com/editorsofAB

 cppinformationbureau@gmail.com

Gin-uunod

Editoryal: Papagbatunon hi Duterte ha mga madugo nga krimen ha katawhan	1
Kaso ni Duterte ha ICC, nadalagan	3
Menor de edad, 2 pa nga Lumad, ginmasaker	3
5 nga parag-uma, pastor, gin-aresto	3
Insidente ha Masbate, iimbestigar-an—NDFP	4
Mga protesta han katawhan	4
3 nga parag-uma, ginsikmit ngan ginpatay	4
Pagluhod ni Duterte ha US ngan China	5
Waray bakuna ha diri kaalyado	5
3 nga armado nga aksyon han BHB ha usa kasemana	5
An magin bayot ha BHB	6
Ha dagmit nga pulong	7
Industriya han lana ha Pilipinas	8
Kamutangan ha industriya han asukar	9
Kadaugan han trabahador ha uma ha Negros	10
G7 ngan NATO, gin-gamit han US kontra ha China	10

Igin-gagawas an Ang Bayan duha kabeteses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas

Kaso ni Duterte ha ICC, nadalagan

Pormal nga nag-aro hin pagtugot hadton Hunyo 14 hi Fatou Bensouda, prinsipal nga prosekyutor han International Criminal Court (ICC), ha mga husgado han nasering nga korte agud abrihan an imbestigasyon ha "gerra kontra-druga" han rehimene Duterte kasumpay han mga reklamo nga gin-salawad han mga biktima kontra hini. Nagretiro hi Bensouda hadton Hulyo 15 ngan pormal hiya nga ginsaliwanan ni Kharim Khan nga magpapadayon ha kaso.

Ikaduha nga balitang ini ha unom kapitad nga proseso han pagbista han ICC ha mga kriminal nga kaso nga iginsalawad ha korte. Human na an patikang nga eksaminasyon (syahan nga balitang) kun diin ginpinal ni Bensouda nga mayda "makatadungan nga basaranan agud tuoran nga nahitabo an krimen nga pagpatay kontra ha katawhan" tikang Hulyo 16, 2016 (syahan nga adlaw han paglingkod ni Rodrigo Duterte ha poder) tubtub Marso 16, 2019 (adlaw nga pormal nga bumulag an Pilipinas ha ICC) ha "balayan han gerra kontra-druga" han rehimene Duterte.

Sigon kan Bensouda, bisan pa bumulag an Pilipinas ha ICC hadton 2019, poyde pa gihapon bistahan han korte an mga krimen ha panahon nga membro pa hini an nasud.

Lupgop han ICC an pagbista ha upat nga tipo han krimen -- henosido, mga krimen ha balayan han gerra, krimen kontra ha katawhan ngan krimen han agresyon nga nadiri bistahan han mga kaapi nga nasud. Kasunod nga balitang han imbestigasyon an patikang nga pagbista (*pre-trial*), pagbista, pag-apeala ngan urhi an pagpatuman han sirot. AB

Menor de edad, 2 pa nga Lumad, ginmasaker han 3rd SFB

Waray wantas nga ginpabuthan han mga pwersa han 3rd Special Forces Battalion (SFB) an unom nga Lumad-Manobo ha Barangay Diatagon, Lianga, Surigao del Sur hadton kulop han Hunyo 15. Gintutuoran nga gintortyur antes brutal nga ginpatay an tulo ha ira -- hira Willy Rodriguez, 32, Lenie Rivas, 21, ngan an 12 anyos nga bugto niya nga hi Angel Rivas. Gintutuoran nga ginreyp an magbugto nga Rivas antes gintadtad han bala an ira mga kinatawo. Nakaeskapo an tulo pa nga parag-uma.

Grade 6 nga estudyante an bata nga Rivas ha Alternative Learning System (ALS) han Department of Education. Mga kaapi han organisasyon han Lumad nga Malahutayong Pakibisog alang sa Sumusunod (MAPASU) hira Lenie Rivas ngan Rodriguez. Ngatanan hira mga residente han Sityo Panukmoan, Diatagon.

Gin-atentaran han 3rd SFB nga tahaban an krimen ha pagsering nga mga kaapi han Bagong Hukbong Bayan (BHB) an tulo nga biktima. Mai-ha na nga nakakampo an mga pwer-

sa han 3rd SFB ngan 48th IB ha Sityo Manluy-a ha Diatagon agud samukon ngan paiwason an mga Lumad ha ira mga komunidad ngan hawan-an dalan para ha pagsulod han dagko nga kompaniya ha pagmimina ha Andap Valley.

Nagprotesta ha atubangan han Commission on Human Rights an magkalain-lain nga progresibo nga grupo hadton kulop han Hunyo 17 agud kundenaron an masaker. Ika-25 ini nga masaker ha ilarum han rehimene Duterte ngan ikaduha na ha Diatagon. AB

5 nga parag-uma ngan pastor, arbitraryo nga gin-aresto

LIMA NGA PARAG-UMA NGAN usa nga pastor an arbitraryo nga gin-aresto samtang usa nga priso-pulitikal an namatay ha prisuhan hadin naglabay nga duha kasemana.

Ha Sorsogon, tulo nga parag-uma ha lubi an ginsikmit han 31st IB ha Donsol hadton Hunyo 6. Hi-ra Etoy Magdamit Jr. ngan Antonio Razo Jr., ngaduha residente han Barangay San Francisco, ngan hi Salvador Moscoso, residente han Barangay Cabugao an mga biktima. Iginpakita hira ngan ginpriso ha kampo han 31st IB.

Ha Zamboanga del Norte, gin-aresto ha hinimu-himo nga mga kaso han pagpatay ngan pakyas nga pagpatay hi Pastor Benjie Gomez, pastor han United Church of Christ in the Philippines ha Mutia hadton Hunyo 6. Hadton 2014, iginbasura na han korte an kareho nga mga kaso kontra ha iya.

Ha Negros Occidental, iligal nga gin-aresto han 62nd IB ngan 94th IB an mga parag-uma nga hira Kenneth Nabong ngan Jayson John Gazon han Barangay Buenavista, Himamaylan City hadton kaagahan han Hunyo 9. Gintortyur ngan gintanuman han pusil an duha.

Samtang, namatay ha New Bibid Prison hadton Hunyo 13 an priso-pulitikal nga hi Jesus Alegre, 75, kahuman manluya tungod ha pag-uro-uro, *diabetes* ngan sakit ha baga. Disesais katuig na hiya nga nakapriso ha hinimu-himo nga kaso nga pagpatay nga iginsalawad han agaron maytuna nga nanlupot ha iya tuna ha Sagay, Negros Occidental. Nakapriso gihapon an 74-anyos nga asawa niya nga hi Moreta ngn 47-anyos nga anak niya nga hi Selman ha kapareho nga kaso. Hadton Mayo, duha nga priso-pulitikal (Joseph Canlas ngan Maximo Redota) an magkasunod nga namatay tungod liwat ha kapasibay-an ngan pagdiri han rehimene Duterte ngan buhian an mga mayda sakit ngan mga lagas na nga priso. AB

Insidente ha Masbate, iimbestigar han NDFP

Hihiuron han National Democratic Front of the Philippines (NDFP) an imbestigasyon ha insidente han aksidente nga pagkadabi han mga sibilyan ha armado nga aksyon han Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Masbate hadton Hunyo 6 ha Barangay Anas, Masbate City.

Sering han NDFP, responsabilidad hini an sugad nga imbestigasyon ha ilarum han Comprehensive Agreement on Respect for Human Rights and International Humanitarian Law (CARHRIHL) nga ginkasarabutan hi ni ngan han Gubyerno ng Republika ng Pilipinas (GRP). Hihiuron an imbestigasyon subay ha mga balaud ngan pagsurundon han demokratiko nga gubyerno han katawhan ngan hukbo han katawhan. Kun mayda kriminal nga kaso (gintuyo o sobra nga kapasibay-an), poyde salawdan an mga maysala ha panmilitar nga korte o husgado han katawhan.

Ginklaro han NDFP an hurisdiksyon hini kahuman han pag-ininsister han AFP ngan rehimene Duterte nga "isurender" han BHB an nadadabi nga mga mangaraway. Sigan hini, waray ligal ngan moral nga posisyon an GRP nga imbestigaran o bistahan an bisan hin-o nga membro han rebolusyunaryo nga kagiusan, bisan kun mapamatud-an hira nga mayda sala. An tukma nga mekanismo para hini amo an gintukod nga Joint Monitoring Committee nga maiha na nga ginpananawagan han NDFP nga respetuhon han GRP.

Antes hini, iginpaabot han BHB-Masbate ngan BHB-Bicol an pagdugyog ha kasubo ngan hugot nga pag-

suson ha kalugaringon ha pagkamatay han magpatod nga Kieth, 21, ngan Nolven Absalon, 40, ngan ha pagkasamad han magurang nga Absalon. Kadungan han pagsuson ha kalugaringon, nag-aro hin pasaylo an BHB-Bicol ha pamilya nga Absalon ngan nagpahayag han kaandaman nga magpaabot hin bisan ano nga naaangay nga danyos-perwisyo. Sigan ha patikang nga report, nagbibisikleta an magpatod han bumuto an usa nga *landmine* ha ira gin-aagian. Namatay dayon an duha. An mang-hod nga Absalon usa nga estudyante, samtang an usa nga patod natrabaho ha kooperatiba han elektrisidad ha syudad.

Ha atubangan hini, ginsukna han NDFP an AFP ha paggamit ha insidente agud magpasarang han sayop nga impormasyon kasumpay ha lehitimo nga paggamit han mga *command-detonated landmine* ha ilarum han mga internasyunal nga balaud.

Hukas ha kasing-kasing liwat nga nag-aro hin pasaylo an pamunuan han Partido Komunista ng Pilipinas ngan BHB. Sering nira, kinahanglan makurimot nga sumahon ngan tudlukan han yunit han BHB an mga kaluyahan ngan kasayapanan ha nahitabo nga insidente agud maitul-id an mga sugad.

AB

Protesta ha Washington. Naglansar hin protesta an mga Filipino-American ha atubangan han embahada han Pilipinas ha Washington D.C. ha US hadton Hunyo 16 pira kaadlaw antes hinumdumon an ika-75 katuig nga paghatag han US han buwa nga katalwasan ha Pilipinas. Nana-wagan hira nga suportahan an ginproponer nga Philippine Human Rights Act nga nakasalawad ha Kongreso han US.

CARP33. Ha ika-33 katuig han Comprehensive Agrarian Reform Program hadton Hunyo 10, nagprotesta ha atubangan han Department of Agrarian Reform an mga parag-uma agud kundenaron an kawaray hin ti-nuod nga reforma ha tuna. Ginsukna liwat nira an mga kaman-duan han ahensya nga nagpapadagmit ha proseso han kumber-syon han mga agrikultural nga tuna ngan natugot nga bahinon an mga kolektibo nga *certificate of land ownership* han mga be-neisyaryo.

Pagpedal para ha #HRDay7. Nagbisikleta komo protesta tikang Liwasang Bonifacio ngadto ha Korte Suprema ha Syudad han Maynila hadton Hunyo 10 an mga kaurupdan ngan tagsuporta han gin-aresto nga mga unyonista ngan parupamahayag hadton Disyembre 10, 2020.

3 nga parag-uma, ginsikmit ngan ginpatay han 2nd IB ngan PNP-Masbate

HUGOT NGA GINKUNDENAR HAN Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Masbate an pagsikmit ngan pagpatay han 2nd IB ngan pulis han Masbate ha tulo nga parag-uma agud makuha an pahalipay nga panhugay ni PNP Chief Guillermo Eleazar ha mga tawuhan hini nga "makakalanat" ha mga yunit han BHB nga dabi kuno ha insidente hadton Hunyo 6.

Ginsikmit tikang ha magkalain-lain nga munisipalidad hadton gab-i han Hunyo 7 hira Ailyn Ekit Bulalacao, 38, Ramon Boy Valenzuela Brioso, 58, ngan Antonio Poligrates, 61, ngan gindara ha Barangay Anas,

Masbate City agud didto patayon hadton Hunyo 8. Ginpagawas han mga sundalo nga nagkamayda hin engkwentro ha lugar ngan mga kaa-pi han BHB an tulo. Igin-insister han mga pamilya han mga biktima

nga sibilyan ngatanan an tulo. Ha kamatuoran, barangay tanod hi Poligrates han Barangay Villahermosa, Cawayan.

Ginsikmit naman han mga ar-mado nga pwersa han estado an mga batan-on nga hira Joseph Dallera ngan Judy Serapin ha Barangay Guiom, Cawayan, Masbate hadton Hunyo 19. Waray pa igpakita an duha tubtub ha presente. AB

Pagluhod ni Duterte ha China ngan US

Ginhinumdom han mga demokratiko nga sektor an ika-123 nga Adlaw han Katalwasan hadton Hunyo 12 pinaagi han usa nga protesta ha atubangan han embahada han China ha Makati City.

Ginkundenar nira an pagbaligya ni Rodrigo Duterte ha West Philippine Sea ha China kabalyo han hukip, utang ngan pabor. Ginsukna liwat nira an pag-atentar niya nga bag-uhon an konstitusyon agud tagan hin gahum an mga langyaw nga korporasyon nga hul-os nga panagyahan an mga empresa ha mga estratehiko nga industriya ngan mga katunaan ha nasud.

Nagtirok anay an mga raliyista ha Quezon City ngan Rajah Sulay-

man ha Maynila antes dumuso ngadto ha embahada. Nagkamayda liwat sugad nga mga paggios ha Zambales, Cavite, Cebu, Bacolod ngan Davao.

Duha kaadlaw antes hini, ginsuspinder ni Duterte an proseso han pagbasura ha diri-pantay nga Visiting Forces Agreement giutan han Pilipinas ngan US ha ikatulo nga hi-gayon. Kahuman ini han pagsubmitter han mga upisyal han rehimene han ginbag-o nga kasarabutan nga

nag-uunod hin dugang nga mga maki-US nga probisyon. Prinsipal dinihi an paggamit han US ha mga teritoryo han Pilipinas nga nakaatubang ha South China Sea komo imbakan han mga misayl ngan armas agud makagdepensa kontra ha mga atake han China. Kaparte ini han larang nga Pacific Deterrence Initiative nga nagtutumuyo nga protehiran an US. Kabalyo han dugang nga mga territoryo nga igsusurender han rehimene an mga armas ngan ayuda militar nga ginsaad han US ha Armed Forces of the Philippines. **AB**

Waray bakuna ha diri kaalyado

Iginkangalas han mga magbaralaud ha Mindanao ha usa nga pagbista hadton Hunyo 14 an kriminal nga kapasibay-an ngan paboritismo han Inter-Agency Task Force on Emerging Infectious Diseases (IATF-EID) ha distribusyon han mga bakuna kontra ha Covid-19.

Ginpuntirya nira kan Gen. Carlito Galvez, como "Hadi han Bakuna," an pinakahugot nga baratunon ha pagkamatay han mga pasyente ha isla tungod ha iya pagbalewaray ha pauro-utro nga mga hingyap han mga magbaralaud. Nagpadara an rehimene han mga bakuna ha Mindanao usa kasemana antes hini kundi an dako nga ihap iginbutang ha mga prubinsya han Davao ngan ha Davao City kun diin meyor an anak ni Rodrigo Duterte nga hi Sara. Sigan ha rekord han Department of Health, nakakarawat an rehiyon han 210,000 kadosis han bakuna nga Pfizer-BioNTech. Ha luyo nga gapil, tag-30,000 kadosis la an nakarawat han duha pa nga rehiyon. Kalakip dinihi an mga prubinsya han Region 10 ngan Cagayan de Oro City nga balwarte han mga pulitiko nga diri butaray nga nasuporta ha pagpabilin han mga Duterte ha Malacañang.

Ginbuhos an mayoriya han mga bakuna ha National Capital Region ha luyo han paghitaas han ihap han

mga natapnan ha Mindanao ngan Visayas. Kundi bisan didto, nagrekilamo ha kahinay han distribusyon hi Meyor Isko Moreno han Manila City, usa pa nga nakontra ha pagkandidato ni Sara Duterte.

Ha datos hadton Hunyo 17, umabot na ha Pilipinas an masobra 14 kamilyon nga dosis han bakuna. Ha luyo hini, 1.7 kamilyon nga dosis la an gindistribwer ha Mindanao. Ha 1.7 kamilyon nga residente naman han Manila City, masobra 354,000 pa la an nabakunahan.

Ha bug-os nga nasud, haros pito kamilyon pa la an nabakunahan ngan 1.8 kamilyon pa la dinihi an nadakuha nga dosis. Ha mga nasud ha ASEAN, ikatulo nga pinakamahinay an Pilipinas ha pagbakuna.

Samtang, nadiri an IATF nga igsapubliko kun diin nahingadto an ₱82.5 kabilyon nga badyet para ha pagpalit han bakuna. Tikang ha donasyon han Covax Facility han World Health Organization an ngatanan nga bakuna nga umabot. **AB**

3 nga armado nga aksyon ha usa kasemana, ginlansar han BHB

NAGLANSAR HAN TULO nga armado nga aksyon an mga yunit han Bagong Hukbong Bayan (BHB) ha Camarines Sur, Negros Occidental ngan Agusan del Norte tikang Hunyo 9 tubtub Hunyo 15.

Naglansar han operasyon isnayp an BHB-South Central Negros hadton Hunyo 9 kontra ha 62nd IB ha Purok Dalaupan, Barangay Carabalan, Himamaylan City, Negros Occidental. Usa nga sundalo an napatay ngan usa an nasamaran.

Operasyon isnayp liwat an iginlansar han BHB-West Camarines Sur (Norben Gruta Command) kontra ha 90th IB hadton Hunyo 12 ha Barangay Salvacion, Pasacao, Camarines Sur. Napatay ha aksyon militar an usa nga sarhento.

Tulo nga ahente ha paniktik han PNP-Butuan, kaupod an usa nga sarhento, an napatay ha reyd han BHB-Agusan del Norte ha Purok 5 Tagulaje, Barangay Antongalon, Butuan City hadton Hunyo 15. **AB**

An magin bayot ha BHB

"Hadton bata pa ak, karuyag han ak tatay nga magsundalo ak agud matanggal an pagin bayot ko. Dako na ak yana ngan bayot gud pa gihapon kundi natuman an iya hingyap. Ugaring, nagin sundalo ako han iba, mas mau-pay nga hukbo. Usa ak nga Pula nga mangaraway han Bagong Hukbong Bayan."

Agsub ig-agì ni Ka Oliver ha suri an iya eksperyensya han pagdako ha sakob han usa nga konserbatibo nga pamilya ha pakikigssarusuay niya ha mga kasama ha Southern Mindanao. Usa hiya ha damo nga mga bayot ngan tomboy nga mga kasama nga humangkop ha rebolusyunaryo nga armado nga pakig-away. Kundi pag-abot ha pag-eksplikar han iya panindugan, seryoso ngan determinado hiya.

"An nag-uusahay nga pamaagi agud makatalwas an mga LGBTQ ha paniniyupi nga nakabasar ha tawua amo an pagbungkag ha paniniyupi nga nakabasar ha klase." Para ha iya, kinahanglan kaparte han pakibisog han mga Pilipino nga LGBTQ (lesbyana [tomboy], gay [bayot], bisekswal, transgender ngan queer) an pagbungkag ha bagakolonyal ngan bagapyudal nga katilingban nga nag-anak ngan rason kun kay ano nagpabilin an paniniyupi, diskriminasyon ngan pasista nga pan-gigipit diri la ha mga LGBTQ kundi ha ngatanan nga gintitiyupi nga klase.

Antes magin membro han hukbo han katawhan, dako an impluwensiya kan Ka Oliver ngan ha konsepto niya han "gay pride" (pagpapahayag han pagigin bayot) an mga burges nga ideya ngan pilosopiya nga naka-sentro ha indibidwal nga katalwasan ngan hirayo ha reyalidad han makaklase nga pakibisog. Hadto, limitado la hiya ha pride ngan pagkarawat ha kalugaringon nga bulag ha materyal nga mga kondisyon ngan istruktura nga naghihikaw ha mga bayot ngan diri bayot han ira batakan nga mga katungod. "Tipaunan-o kita magkakamayda hin pride o respeto ngan dungog ha kalugaringon kun waray kita makag-eskyla, tinitiyupi kita, diri sadang an ginpasuhol ha aton, diri naton mapakaon an aton mga pamilya, kun ginpapaiwas kita ha aton mga tuna o ginhiihikan han surok han pakabuhi?"

Nag-insister hi Oliver nga an karuyag sidngon han pagin "woke" o pukaw nga bayot amo an pagkatin ha

mga karukayaknon gawas ha pulitika han *gender identity*. "Nakikig-urusa ka unta ha iba nga klase ngan sektor. Bayot o diri bayot, ngatanan kita biktima han sistema han imprevalismo, pyudalismo ngan burukrata-kapitalismo," signon pa ha iya.

An bayot komo mangaraway

An kinabuhi ha kabaryuhan mayda partikular nga mga ayat para ha mga bayot. Kundi para kan Oliver, ginpapagaan ini han respeto ngan suporta han Partido Komunista ng Pilipinas ngan BHB ha mga LGBTQ.

Pana-panahon, nakakaeksperyensya hiya han mga impluwensiya han diskriminasyon ngan patriyarkal nga hunahuna. Kundi hirayo kaupay an mga sugad hini ha brutal ngan sistematiko nga diskriminasyon nga gin-agian niya antes hiya sumakob ha rebolusyunaryo nga kagiusan. "Ha kaihaon ko ha BHB, maaram ak nga an mga komento nga malubay o maluya an mga bayot, diri agud magpasuol o magpaalo. Kaagsuban, impluwensiya ini han usahan-kagapil ngan matamay nga pagladawan ha mga bayot ha masmidya. Poyde liwat nga tikang ini ha kabaraka han usa nga parag-uma ha usa nga 'malubay' nga petiburges."

Agud bag-uhon an de-kahon nga panan-aw, aktibo nga nakikigssarusuay hi Oliver agud ayaton an pagkakahon han mga indibidwal ha ira tawua.

"Komo mga membro han komunidad han LGBTQ, diri poyde pasibol naton nga hulton an pagkilala ha aton. Imbes nga maghulat nga karawton kita han masa, kadtuon naton hira ngan ipasaro naton an aton mga eksperyensya ngan pakibisog. Dinihi liwat naton mahibaruan an ira mga pakig-away, ngan matudlok ha aktwal an magkasumpay ngan komon naton nga mga pakibisog."

Bisan mayda pa nagpabilin nga sayop nga pagkulaw an pira nga kasama ngan masa ha mga bayot, natuod hi Oliver nga mauungbawan

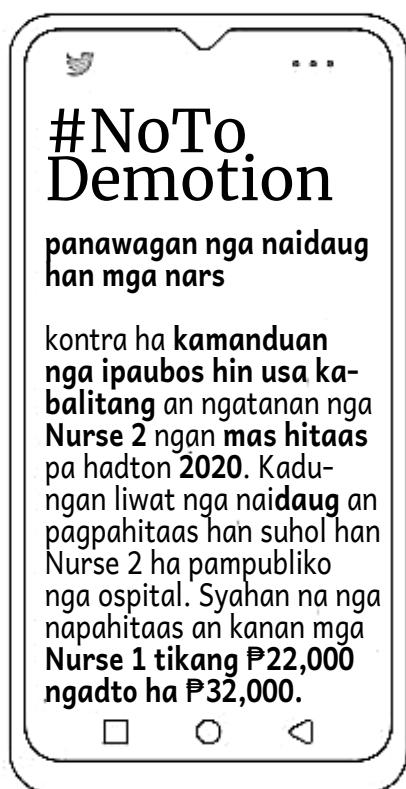
ini pinaagi han dirudiretso nga edukasyon, proletaryo ngan pagremolde ha kalugaringon ngan pagsuson-angan-pagsuson ha kalugaringon. Hiya mismo, nakikig-away pa gihapon ha kalugaringon agud isalikway an mga indibidwalista ngan liberal-burges nga konsepto han "gay pride," nga nakit-an niya nga gin-gagamit han naghahadi nga klase agud igaibilin an presente nga sistema ngan tahaban an tinuod nga mga gamot han sistematiko nga diskriminasyon ha mga LGBTQ.

Rebolusyunaryo nga pakikig-relasyon

Hadton dekada 1990 pa gintalan han Partido nga ngatanan han mga relasyon nga LGBTQ, iga-pasakob ha kolektibo nga pagsarit ngan pagpauswag sugad han mga heteroseksual nga relasyon. An mga magkonsoyo ngan mag-asawa nga LGBTQ, mayda pantay nga mga katungod ha sakob han ira relasyon, sugad liwat han suporta ngan pagataman han Partido ha mga magkonsoyo ngan heteroseksual o romantiko nga relasyon han lalaki ngan babayi.

"Diri la yakan han Partido an pagkarawat ngan pagprotehir ha mga LGBTQ. Usa ini nga prinsipyo," signon pa kan Oliver.

Ha akon pagkita, yana nga k parte na ak han usa nga mas dako nga kolektibo, ha usa nga mas hilag ngan pakibisog, kinahanglan an mahugot nga pagkatin ha disiplina ha pakigrelasyon hasta na an aspeto han pagremolde ha kalugaringon komo proletaryado." AB

Mayda na

52 kaadlaw

ha obertaym
han mga
magturutdo

ha ilarum han moda nga
flexible learning hadton
Hunyo 15. Katugbang ini
han ₱14,109 nga diri pa
nababaydan nga suhol.

Reperens: Alliance of Concerned
Teachers-Philippines

\$735 kamilyon

balor han mga bomba
nga iginbaligya han US
ha Israel

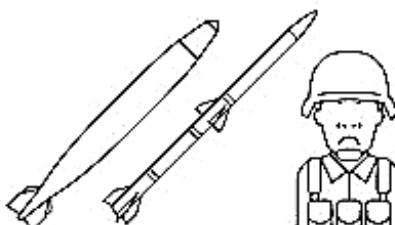
ha butnga han pag-atake ngan
panmomba hini ha Palestine.
Kaparte ini han ginsaad han US
nga \$38 kabilyon nga ayuda ha
militar han Israel ha sakob hin
10 katuig.

2,196

kakilo han shabu an naireport nga nakumpiska
ha mga kontra-druga nga operasyon hadton
2020.

Mas hitaas pa gihapon ini ha 2,071 nga nakumpiska hadton 2019, indikasyon nga samwak pa gihapon an pagbaligya hini ha luyo han 5 katuig nga “gerra kontra-druga” han rehimene Duterte.

Reperens: United Nations Office on Drugs and Crime, 2021

\$2 kabilyon

balor han diri makakarawat nga
misayl ngan bomba han AFP

kun maaaprubarhan Kongreso han US an ginproponer nga Philippine Human Rights Act nga magdidiri ha pagbaligya han mga armas ha Pilipinas tubtub nga diri ini nagpapatuman han mga reforma agud **ig-undang an pagtalapas ha mga tawhanon nga katungod**. Iginsalawad ini nga proposityon ni Rep. Susan Wild han Pennsylvania.

Ernesto "Che"
Guevara
igin-anak hadton

14 Hunyo 1928

Bisan kun Argentinian, nagserbe hiya nga doktor ngan kumander han **rebolusyon Cuba**, ngan pag-ihya, nagin **ministro ha industriya** han Cuba ha ilarum han pamumuno han puno nga ministro hadto nga hi Fidel Castro. Ginpatay hiya han mga ahente han US ha Bolivia, kun diin nagpartisipar liwat hiya ha revolusyon, hadton Oktubre 7, 1976.

62%

an epektibidad
han Soberana 2

an ginhimo han Cuba nga
bakuna kontra ha Covid-19.
Aada na ini ha urhi nga bali-tang han *clinical trial* ha nasud ngan ha Iran.

Ha US, mayda

43,000

nga namatay ha buto
han pusil (*gun-related
death*) hadton 2020

Kalakip dinihi an mga kasos han
gintawag nga *mass shooting* su-gad han panmusil han usa nga
trabajador ha 9 nga kaupod niya
nga trabahador ha California,
mga *drive-by shooting* ngan mga
pag-unay.

Reperens: Gun Violence Archive

Pira nga yawe nga impormasyon kabahin ha industriya han lana ha Pilipinas

An istatus han industriya han lana ha Pilipinas an usa ha nagpapakita han atrasado nga kamutangan han ekonomiya han nasud. Tungod kay himubo an kapas ha produksyon o pagrepina, grabe nga nakasarig ha pag-iimport han mga human nga produkto an lokal nga industriya han lana. Dugang pa ini nga masarig ha pag-import tungod ha ginkakaatubang nga grabe nga kumpetisyon tikang ha mga higante nga nagrerepina han lana, labina tikang ha China.

Ha kadak-an, ginbubug-os an lokal nga industriya han lana han pag-import han human nga mga produkto nga petrolyo (gasolina, diesel, kerosene ngan iba pa), pag-iimbak ngan distribusyon hini. Nag-iimport liwat hin krudo nga lana para ha lokal nga pagrerepina nga nagsusuplay ha waray pa ha katunga han merkado han mga produkto nga lana. Mayda guti nga parte han pagmimina han natural nga gas ha kadagatan ha weste nga parte han Palawan, kundi ura-ura kahimubo an kantidad hini, ngan ginlalauman nga mauubos ha sakob hin usa o duha katuig.

Duha nga higante. An distribusyon han lana ha Pilipinas, ginhabian han duha nga higante nga kompaniya: an Petron Corp. nga mayda kontrol ha 24.88% han merkado, ngan an Pilipinas Shell Petroleum Corp. nga mayda 18.25%, o gintig-ob nga 43.85% han kabugusan nga merkado. Katin hadto han gubyerno han Pilipinas an Petron nga pananag-iya yana han San Miguel Corporation. Subsydaryo an Pilipinas Shell han multinasyunal nga kompaniya nga BP-Shell. Pirme kalakip an Petron ngan Shell ha lima nga pinakadako nga kompaniya ha nasud. Hadton 2019, an Petron an nangunguna nga kompaniya kun susuklon an kadako han kita.

Kasunod han Petron ngan Pilipinas Shell an Phoenix Petroleum Philippines nga mayda 6.86%, Unioil nga mayda 6.48%, ngan Chevron Philippines (Caltex) nga mayda 6.13%. Ha kabug-usan, katin hini nga lima nga pinakadako nga kompaniya an 62.6% han merkado han mga produkto nga petrolyo.

Nababahin ha iba pa nga masudti nga kompaniya an nasasalin nga parte: PTT Philippine Corp. (PTTPC), Total Phils., Seaoil Phil. Inc., TWAInc., Liquigaz, Prycegas, Micro Dragon, IslaGas, Jetti, Eastern Petroleum, Petrotrade, South Pacific, Marubeni, SL Harbour, Rockoil, RK3 Int'l., Insular, ERA 1, High Glory, Warbucks, Perrido, Golden Share and Filoil Logistics Corp. ngan iba pa.

Nagluya an pagbaligya ngan gumuti an kita han mga kompaniya ha lana hadton syahan nga katunga han 2020 tungod ha igin-imponer nga mga restriksyon ha ilarum han mga lockdown. Sugadman, madagmit nga nakabawi ini nga mga kompaniya ha ikaduha nga tunga han tuig. Nagrehistro an Petron han ₱1.6 kabilyon nga kita hadton ikatulo nga kquarter, ngan ₱1.2 kabilyon han urhi nga kquarter han 2020. Nagrehistro naman hin ₱400 kamilyon nga kita an Shell hadton urhi nga kquarter kahuman hiaguman an mga pagkalugi tungod ha pagserra han planta hini ha pagrerepina ha Batangas.

Pag-iimport han lana. Kadakan hini nga mga kompaniya, nag-iimport han mga human nga produkto nga lana ngan tagabaligya laha merkado. Tubtub hadton katutunga han 2020, direkta nga gin-iimport an 60% han ginbabaligya nga gasolina, diesel ngan iba pa nga produkto ha nasud. Dugang pa ini nga nagdako tungod ha pagserra han planta han Shell ha Tabangao, Batangas hadton Setyembre 2020. Tikang Enero 2021, gin-iimport na an 100% han ginbabaligya nga mga produkto nga lana ha Pilipinas, ka-

human igserra han Petron an operasyon han planta ha pagrerepina ha Limay, Bataan. Nagdeklara ini nga igpapadayon an operasyon ha tiarabot nga Hulyo kahuman saaran han kaltas ha buhis, kundi nababaraka nga padayon nga maluluigi ha atubangan han mabug-at nga kumpetisyon.

Mas dako nga higante an China. Natikadako an kontrol ngan dominasyon han China ha pagrerepina han krudo ngan pag-eeksport han mga human nga produkto nga lana, labina ha Asia-Pacific. Hadton ikatulo nga kquarter han 2020, inabot ha 64% han gin-iimport nga diesel ha Pilipinas an tikang ha China. Hadton Enero tubtub Nobyembre 2020, humitaas gud hin 434.1% ngadto ha 1.7 kamilyon nga metriko tonelada an gin-iimport han nasud nga gasolina tikang ha China. Nag-iimport liwat an Pilipinas tikang ha Japan, South Korea, Singapore ngan iba pa nga nasud.

An China na an nasud nga mayda ikaduha nga pinakadako nga kapas ha pagrerepina han lana, ngan ginlalauman nga malalabawan an US ha sakob han pira katuig. Ini an pinakadako nga tag-import han krudo nga lana ha bug-os nga kalibutan ngan mayda pinakadako nga kapas ha pag-iimbak hini. Dominado yana han China an merkado han mga produkto nga petrolyo ha Asia. Kalakip ha pinakadako nga kompaniya nga Chinese an PetroChina (China National Petroleum Corporation) ngan an Sinopec. Tungod ha kadako han produksyon han China, susrunod nga naobligar nga magserra an mga planta han pagrerepina ha Australia ngan Singapore (Shell at Exxon).

Tikaraut nga kamutangan han pagtrabaho ngan produksyon ha industriya han asukar

Kada panahon nga tikaapiki an Tiempo Muerto, ordinaryo na kan pagbiling han alternatibo nga surok han pakabuhi para ha mga parag-uma ngan trabahador ha uma ha mga plantasyon han tubo. An Tiempo Muerto an panahon giutan han *crop season* han tubo tikang Agosto tubtub Setyembre. Hini nga panahon, haros waray hira kita.

Sigon ha konserbatibo nga sarbey han estado, an mga parag-uma ha tubo an ikaduha nga mayda pinakahimubo nga inadlaw nga suhol (₱273) ha mga agrikultural nga trabahador ha nasud. Mas himubo pa dinihi an ira kinikita subay ha datos han National Federation of Sugar Workers. Sigon ha grupo, aada ha ₱1,000-₱1,500 la kada kinsenas (₱67-₱100 kada adlaw) an abereyds nga nakakarawat han mga parag-uma ngan trabahador ha uma ha panahon han paggiling, samtang aada ha ₱200-₱500 (₱13-₱33 kada adlaw) ha panahon han Tiempo Muerto. Hirayo ini ha inadlaw nga mga minimum nga suhol ha mga rehiyon (₱295-₱500) ngan labina ha gintatantiya nga disente nga suhol na ₱1,059.

Ginmamaniobahan han mga asendero an paghahatag han nataalan nga minimum pinaagi han iskema nga pakyawan kun diin ginsusuhulan an mga trabahador ha uma subay ha kota. Ha usa nga tubuhan ha Isabela, aada ha ₱16-₱50 la an inadlaw nga suhol para ha pagkiwa, ₱40-₱70 ha pagtanum, ₱150 ha pag-abono, ₱94 ha regular nga pagpanginano ha tubuhan, ngan ₱225-₱250 ha pag-ani.

Industriya han asukar

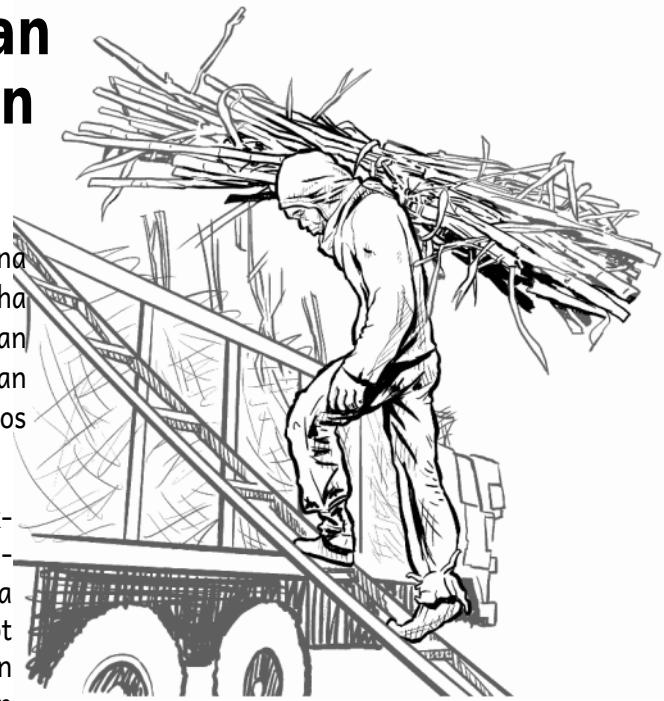
Sigon ha datos han Sugar Regulatory Administration (SRA), 789,681 nga Pilipino ha presente an natrabaho ha industriya han asukar. Mayoriya ha ira mga trabahador ha uma (686,968) ngan parag-uma (88,748) nga direkta nga napartisipar ha produksyon han tubo. Mayda naman 13,965 nga natrabaho ha mga asukarera. Aada ha 85% han mga parag-uma (75,241) an naghuhulad han diri

masobra ha lima kaektarya nga tubuhan. Sugadman, samwak ha sektor an panlulupot ngan rekonsentras-yon han tuna pinaagi han magkalain-lain nga kaayusan ha pag-uma sugad han *sugar block farming, stock distribution option, aryendo ngan agribusiness venture agreement*.

An tubo an nangunguna nga agrikultural nga produkto han Pilipinas subay ha bolyum han naprodyus hini. Hadton 2019, katugbang han haros ikaapat nga parte han kabug-usan nga bolyum han lokal nga agrikultural nga produksyon an bolyum han naani nga tubo ha nasud. Haros ikaduha nga parte han tulo (2/3) hini an tikang ha Western Visayas.

Lugop han mga tubuhan an 398,478 kaektarya nga agrikultural nga tuna ha 10 nga rehiyon ha nasud. Pinakahiluag an mga tubuhan ha isla han Negros (200,000 kaektarya) kasunod han Mindanao (80,000 kaektarya) ngan Southern Tagalog (20,000 kaektarya).

Ha luyo hini, pabagsak an produksyon han tubo. Tikang 28 kamilyon nga metriko tonelada (MT) hadton 2016, bumagsak ngadto ha 24.6 kamilyon nga MT hadton 2020 an kabug-usan nga bolyum han tubo nga naani ngan naproseso ha mga asukarera. An ginsesering nga mga rason ha pagguti han produksyon amo an hiluagan nga kumbersyon han mga tubuhan ngan pagserra han upat ha 27 nga asukarera ha nasud ha naglabay nga lima katuig. Ha ilarum han rehimen Duterte, humaligot hin 5% (22,880 ektarya) an kabug-usan nga erya han mga tubuhan. Bumagsak an kapas han nasud

nga magproseso han tubo tikang 196,000 MT/adlaw ngadto ha 173,300 MT/adlaw hini nga panahon. Ha ilarum ni Duterte, lumaprak hin 19% an kabug-usan nga bolyum han asukar nga naprodyus han nasud tikang 3.5 kamilyon nga MT hadton 2016 ngadto ha 2.8 kamilyon nga MT hadton 2020.

Ginsesering nga ulang ha pagtatanum han tubo an mahal nga mga higamit ha pag-uma, abono ngan herbisidyo, ngan guti nga suhol nga nagduduso ha mga parag-uma ngan pagbiling han iba nga trabaho. Naaabat liwat yana ha mga tubuhan an epekto han pagbabago ha klima nga nagdudurot han mas makahiribang nga kalamidad sugad han tigda nga pagbaha nga nagwakay ha yukut-yukot kaektarya nga mga tubuhan ha Negros Occidental hadton Enero.

Hadton 2020, nakagprodyus an nasud han 2.1 kamilyon nga MT han pula nga asukar ngan 703,800 MT han busag nga asukar. Sigon ha SRA, ₱32.42/kilo an abereyds yana nga presyo han pula nga asukar ha lokal nga merkado. Mas hitaas ini hin 2% (₱0.70) tanding ha presyo hadton Hunyo 2019. Resulta ini nga paghitaas han pagbagsak han lokal nga produksyon ngan 13% nga paghitaas ha *demand* ha barato nga tipo han asukar yana nga pandemya.

Tikang 2016 tubtub 2019, umabot ha ₱33.7 kabilyon an kabug-

"Tikaraut...," sundan ha paypay 10

Kadaugan han mga trabahador ha uma ha mga tubuhan ha Negros

Iginreport han Paghimakas, rebolusyunaryo nga publikasyon ha isla han Negros, nga nagbunga na yana nga bulan an pakigdayalogo han mga trabahador ha uma ha usa nga agaron maytuna hadton Setyembre 2020 agud pahitas-on an ira suhol. Subay ha ira panawagan, ginpahitaas an inadlaw nga suhol han mga trabahador ha uma tikang ₱150-₱170 ngadto ha ₱200.

Labot hini, ginpahitaas liwat ngadto ha ₱300 an suhol ha pagarado tikang ha ₱250-₱270; ₱900 para ha kada napulo kayukot ha pamatdan tikang ₱700-₱800; ngan ₱350 kada tonelada ha pag-ani-hurnal tikang ₱320-₱330. Masobra 200 nga trabahador ha uma tikang ha 11 nga sityo han upat nga baryo an magpupulos dinihi.

Sigon ha pag-aram han Paghimakas, mayda kapas an nasering nga plantasyon nga magprodyus han 230 metriko tonelada (MT) han asukar kada 20 kaektarya han tuna ha sakob han duha nga kat-ani nga nababor ha

kabug-usan hin ₱5.98 kamilyon. Antes an dayalogo, gintatantiya nga 45% hini (₱2.7 kamilyon) an malimpyo nga kita nga nahingangadto ha agaron maytuna, ngan 30% naman an nahingangadto ha asukarera (₱1.8 kamilyon). Aada ha 20% (₱1.2 kamilyon) na la an nahisasalin para pagbabhinon han mga trabahador ha uma.

Ha kasumpay nga balita, gatusgatos nga kaapi han Unyon ng Manggagawa sa Agrikultura (UMA) ha bungto han Sta. Maria an nagsalawad han reklamo ha Sangguniang Panlalawigan ng Isabela hadton

Mayo agud suknaon an "baga-uripon nga suhol" ngan diri makatawo nga pagtratar ha ira ha mga plantasyon. Sering han grupo, mas himubo pa ha ₱200 an kaagsuban nga nakakarawat han mga trabahador ha uma kada adlaw.

Iginpanawagan liwat nira nga igbalik an 287 nga trabahador ha uma nga gintanggal ha trabaho tikang Agosto 2019 han igpailarum han mga asendero ha norte han Isabela ngan sur han Cagayan an maabot ha 1,695 kaektarya nga mga tubuhan ha usa nga kontrata ha pagprodyus han bioethanol para ha kompaniya nga Green Future Innovations-Ecofuel. AB

G7 ngan NATO, gin-gamit han US kontra ha China

Ha butnga han panlasurbo han pandemya nga Covid-19, dugang pa nga magrabe an sumpakiay han mga imperyalista nga nasud durot han na-human nga mga miting han Group of Seven (G7) ngan NATO hadin ikaduha nga semana han Hunyo.

Nahuman an tulo kaadlaw nga G7 Summit ha Southwestern England hadton Hunyo 13 kun diin ginpadigon hini an resolusyon nga atuhan an natikadako nga impluwensya ha ekonomiya ngan militar han China ha bug-os nga kalibutan.

Ha miting, ginrebyu han G7, nga ginkakaapihan han United States, United Kingdom, France, Canada, Germany, Italy ngan Japan, an mga landaw nga panhitabo ha kalibutan ha naglabay nga 40 katuig. Gintangan-pansin hini an ekonomiya han China nga mas guti pa ha Italy hadton 1979. Ikaduha na yana an China ha pinakariko nga nasud ngan nagdikta ha dalagan han pulitika ha kalibutan.

Agud kontrahon ini, mag-eengganyo an G7 ha mga kablas ngan mayda sadang an kadukuon nga ekonomiya nga nasud han engrande nga programa nga pan-imprastruktura nga Build Back Better World (B3W). Katuyuanan han B3W nga tugba-

ngan an trilyon kadolyar nga proyekto nga pan-imprastruktura nga Belt and Road Initiative han China.

Labot ha tarhug han China, nagsaad liwat han suporta an G7 ha pagtapos ha pandemya ngan iba pa nga maulpot ha tidaraon, ngan ha pag-iban ha paggamit han karbon. Sugadman, ginsukna ini han mga kritiko tungod kay uraura kaguti an ginsaad nga \$1 kabilyon nga pondo agud atuhan an *climate change*. Nagsering liwat an mga aktibista ha *climate change* nga buwa ngan tubtub ha saad la an pag-atubang ha pagkahibang han kalibungan tungod kay waray ini detalyado nga plano.

Hadton Hunyo 14, iginduso han US ha miting han North Atlantic Treaty Organization Summit ha Belgium an resolusyon nga pakusgon an alyansa han European Union kontra ha China ngan suportahan an mga rehimeng kontra-Russia ha Georgia ngan Ukraine. AB

"Tikaraut...," tikang ha paypay 9

usan nga balor han mga produkto nga asukar nga gin-eksport han Pilipinas, ha US an sobra katunga hini.

Tanding dinihi, mas dako an gin-iimport nga asukar han Pilipinas. Ha pareho nga panahon, umabot ha ₱116.7 kabilyon an kabug-usan nga balor han mga produkto nga asukar nga gin-import han nasud, tikang ha China an 36%.

Agud itodo an pag-import, iginpoproponer yana han mga upisyal ha ekonomiya han rehimeng tanggalon an mga taripa (naabot ha 50%) ha mga produkto nga asukar ngan an 64,050 MT-minimum access volume (MAV) ha pula nga asukar. Gintitipahan ini han mga parag-uma ngan bisan han mga asendero tungod kay ini nga pagbaha han barato nga asukar an mabutong ha lokal nga presyo han tubo nga ha tidaraon, mapatay ha bug-os nga industriya. AB